

NORGES HØYESTERETT

Den 22. desember 2010 avsa Høyesterett dom i

HR-2010-02204-A, (sak nr. 2010/1114), straffesak, anke over dom,

A	(advokat Harald Stabell)
B	(advokat Frode Sulland)
C	(advokat John Christian Elden)
mot	
Den offentlige påtalemyndighet	(statsadvokat Håvard Skallerud)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Øie**: Saken gjelder straffutmåling for grov korrupsjon, jf. straffeloven § 276b, jf. § 276a.
- (2) Ved beslutning av Oslo statsadvokatembeter 25. mai 2009 ble A satt under tiltale for to tilfeller av korrupsjon. Tiltalen post I gjaldt overtredelse av straffeloven § 276b første ledd, jf. andre ledd, jf. § 276a første ledd bokstav a om grov korrupsjon. Tiltalen post III gjaldt overtredelse av straffeloven § 276a første ledd bokstav a om simpel korrupsjon.
- (3) C og B ble i post II tiltalt for overtredelse av § 276b første ledd, jf. andre ledd, jf. § 276a første ledd bokstav b om grov korrupsjon.
- (4) D ble i post IV tiltalt for overtredelse av § 276a første ledd bokstav b om simpel korrupsjon.

- (5) Oslo tingrett avsa 23. september 2009 dom med slik domsslutning:

”A, født 24.05.1959, frifinnes for post III.

A, født 24.05.1959, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 b første ledd jf annet ledd jf § 276 a første ledd bokstav a til fengsel i 8 – åtte – måneder.

A, f. 24.05.1959 dømmes til å tåle inndragning av vinning med kr. 100.000,- – etthundretusen – jf. straffeloven § 34.

C, f. 30.04.1962 dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 b første ledd jf. annet ledd, jf. straffeloven § 276 a første ledd bokstav b til fengsel i 8 – åtte – måneder. Han idømmes saksomkostninger med kr. 10.000,- – titusen –.

B, f. 02.06.1958 dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 b første ledd jf. annet ledd, jf. straffeloven § 276 a første ledd bokstav b til fengsel i 8 – åtte – måneder. Han idømmes saksomkostninger med kr. 10.000,- – titusen – .

D, f. 25.03.1970 frifinnes.”

- (6) Alle parter bortsett fra D anket over bevisvurderingen under skyldspørsmålet. A anket også over inndragningen.
- (7) Borgarting lagmannsrett, som under ankeforhandlingen var satt med lagrette, avsa 1. juni 2010 dom med slik domsslutning:

”1. A, født 24. mai 1959, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 b første ledd jf annet ledd jf § 276 a første ledd bokstav a) og straffeloven § 276 a første ledd bokstav a), sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 1 – ett – år.

2. A, født 24. mai 1959, dømmes til å tåle inndragning av vinning med 112 000 – etthundreogtølv tusen – kroner, jf straffeloven § 34.

3. C, født 30. april 1962, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 b første ledd jf annet ledd jf straffeloven § 276 a første ledd bokstav b) til fengsel i 7 – sju – måneder.

4. B, født 2. juni 1958, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 b første ledd jf annet ledd jf straffeloven § 276 a første ledd bokstav b) til fengsel i 7 – sju – måneder.

5. D, født 25. mars 1970, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 a første ledd bokstav b) til fengsel i 90 – nitti – dager.

6. Saksomkostninger idømmes ikke.”

- (8) B og C har anket over saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. A har anket over straffutmålingen og inndragningen.
- (9) Høyesteretts ankeutvalg tillot bare ankene over straffutmålingen fremmet. Utvalget besluttet at ankene skal prøves på grunnlag av den beskrivelse av de straffbare handlinger som lagmannsretten har lagt til grunn.
- (10) De domfeltes forsvarere har anført at den idømte straff er for streng, og at det er grunnlag for deldom. Dels er det vist til at lagmannsretten har tatt utgangspunkt i et for strengt

nivå, dels at tidsforløpet er tillagt for liten vekt. For As del er det anført at også personlige forhold tilsier at straffen settes ned.

(11) *Mitt syn på saken*

(12) Grunnlaget for tiltalens post I om grov korrupsjon, som gjaldt A, lyder:

”A var ansatt i X kommune, Plan- og bygningsetaten, byggesaksavdelingen i perioden fra 1997 til august 2006 som saksbehandler i byggesaker. I sin stilling forberedte han, var sidekontrollør eller behandlet han byggesaker for kommunen hvorav minst 17 saker hvor selskapet X Eiendom AS og/eller datterselskaper, eiet av bl.a. C og B, var part i saken enten som ansvarlig søker eller tiltakshaver. Våren 2003 og i tiden fremover krevet han av X bilsenter AS ved C og B ca kr 150 000,- og mottok senere pengene rundt slutten av desember 2003 gjennom en fiktiv reklamasjon ved kjøp av en Audi A6 med kjennemerke ----- fra X bilsenter AS. Fordelene A mottok var utilbørlige bl.a. pga verdien av beløpet, fordi kravet var holdt skjult eller fordi formålet bl.a. var å honorere A for den jobben han hadde utført som saksbehandler i en eller flere av ovennevnte saker.”

(13) Grunnlaget for tiltalen mot C og B er at de betalte 150 000 kroner til A som angitt i tiltalens post I.

(14) Lagmannsretten beskriver de nærmere faktiske omstendigheter slik:

”A ble kjent med C og B i 1998/99 i forbindelse med at A solgte en bil til X Bilsenter AS. I årene etter tok C og B ofte kontakt med A i og utenfor plan- og bygningsetaten i forbindelse med byggesaker og når de ønsket opplysninger om eiendommer som de vurderte å kjøpe. A opprettet i mars 2002 en liste over ’[o]ppdrag vedrørende prosjekter for X Eiendom AS’, som gjaldt ’[o]ppdrag siden juni 1999 til okt. 2002’. Listen inneholder opplysninger om en rekke eiendommer, type arbeid, antall timer og priser. Summene utgjør til sammen 155 950 kroner. ...”

”A kjøpte 4. desember 2003 en Audi A6 2000-modell med registreringsnummer ----- av X bilsenter AS. I følge kjøpekontrakten var prisen 250 000 kroner, hvorav 100 000 kroner ble gjort opp med innbyttebil. Det er ubestridt at kontraktssummen ble redusert med 150 000 kroner kort tid etter at kontrakten ble inngått.”

”Basert særlig på C og Bs politiforklaringer er lagmannsretten overbevist om at A, etter at bilen ble levert, presenterte listen over ’oppdrag’ for C, og krevde den resterende delen av kjøpesummen for bilen på 150 000 kroner ettergitt som kompensasjon for det arbeid han som saksbehandler hadde gjort for brødrene og deres selskaper. C ble sint, fordi det i følge hans politiforklaring aldri hadde vært meningen at de skulle betale noe for de tjenestene de hadde fått. C fortalte B om As krav.”

(15) Etter at bilen var levert, reklamerte A over mangler, og lagmannsrettens flertall kunne ikke utelukke at brødrene B og C innrømmet ham et visst prisavslag. Flertallet fant det imidlertid bevist at brødrene etterga minst 100 000 kroner av kjøpesummen som vederlag for det arbeidet A hadde gjort som saksbehandler. C og B ble på denne bakgrunn dømt for grov korrupsjon med 100 000 kroner.

(16) Lagmannsretten domfelte A for grov korrupsjon med 150 000 kroner. Retten mente at også prisavslaget på 50 000 kroner for ham ”var utilbørlig på grunn av presentasjon av lista over ’oppdrag’ og koblingen til arbeidet A hadde gjort som saksbehandler”.

(17) Grunnlaget for tiltalen post III, som også gjaldt A, lyder:

”I egenskap av stilling som nevnt i post I hvor han behandlet minst 16 saker hvor selskapet --- Arkitekter AS, hvor D var medeier, var part i saken enten som ansvarlig søker eller tiltakshaver, mottok han ved flere ulike anledninger i en periode fra 2003 til 2005 i X til sammen minst kr. 12 000,- fra arkitekt D. Fordelene A mottok var utilbørlige bl.a. pga verdien av beløpet, fordi kravet var holdt skjult eller fordi formålet bl.a. var å honorere A for den jobben han hadde utført som saksbehandler i en eller flere av ovennevnte saker.”

- (18) Det straffbare forhold er av lagmannsretten nærmere beskrevet slik:

”D er født og oppvokst i Y. Han er arkitekt og etablerte i 2003 enkeltmannsforetaket --- Arkitekter, som påtok seg oppdrag som gjaldt mindre byggeprosjekter. I 2003 ble D kjent med A i et barneselskap. A behandlet som saksbehandler og sidemannskontrollør en stor andel av de sakene --- Arkitekter som ansvarlig søker fremmet for plan- og bygningsetaten i perioden 2004-2006. I stort omfang bisto han D, blant annet med utfylling av skjemaer. ...

Lagmannsretten er overbevist om at D ved flere anledninger betalte til sammen minst 12 000 kroner til A som vederlag for den hjelpa han hadde fått av A i forbindelse med byggesakene. ...”

- (19) Det ble i 2003 gjort vesentlige endringer i straffebestemmelsene om korrupsjon. Det foreligger svært lite rettspraksis om straffutmåling etter de nye straffebudene, og de få avgjørelser som foreligger, gir begrenset veiledning for den foreliggende sak. Avgjørelsen i Rt. 2008 side 1473 har imidlertid enkelte uttalelser av generell interesse:

”(23) Dagens regler om korrupsjon ble tilføyd straffeloven i 2003. Tidligere ble korrupsjon regnet som en egen kategori av utroskap (’utroskap ved korrupsjon’), jf. straffeloven § 275 og § 276. Det var ved denne lovendringen at strafferammen for grov korrupsjon ble hevet fra seks til ti år.

(24) Det spørsmål som har vært reist, er om hevingen av strafferammen også innebar en heving av det generelle straffenivået for korrupsjon. ...

...

(29) ... Departementet framhevet at korrupsjon er ’svært samfunnsskadelig’, og at straffebud mot korrupsjon derfor burde ’utformes slik at de utgjør et effektivt middel i kampen mot korrupsjon’. ...

(30) Noe klart signal om at heving av det generelle straffenivået for grov korrupsjon var et formål ved lovendringen utover de mest alvorlige tilfellene, er det imidlertid ikke mulig å lese ut av forarbeidene. Selv om en heving av strafferammen i seg selv ikke tilsier en generell heving av straffenivået, vil imidlertid utvidelsen av spennet kunne medvirke til et større spillerom i straffutmålingen og dermed til en strengere straffutmåling også utenfor de mest alvorlige tilfellene. Forarbeidenes understreking av straffverdigheten ved korrupsjon gir dessuten etter mitt syn, sammenholdt med de synspunkter som lå til grunn for de to nevnte høyesterettsdommene, grunnlag for en viss skjerpelse av straffenivået.”

- (20) I Ot.prp. nr. 78 (2002–2003) side 45 er det fremhevet at ”grove korrupsjonshandlinger kan fremstå som mer straffverdige enn de fleste andre grove formuesforbrytelser”.
- (21) Ved avgjørelsen av om korrupsjon er grov, skal det etter § 276b andre ledd blant annet legges vekt på ”om handlingen er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag, om den har gitt betydelig økonomisk fordel, om det forelå risiko for betydelig

skade av økonomisk eller annen art, eller om det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap”. Disse momenter vil også være sentrale ved den nærmere fastsettelsen av straffen.

- (22) Allmennpreventive hensyn gjør seg ualminnelig sterkt gjeldende ved straffutmåling for korrupsjon i det offentlige. Det heter i Ot.prp. nr. 78 (2002–2003) side 28:

”I NOU 2002: 22 gir Straffelovrådet en oversikt over de interesser forslaget i hovedsak er ment å ivareta (se side 30):

’Kriminalisering av korrupsjon i det offentlige må ses i sammenheng med det alminnelige saklighetskrav som gjelder all utøvelse av offentlig myndighet. Sammen med habilitetsregler og andre bestemmelser, bidrar forbud mot korrupsjon til at det i offentlig virksomhet ikke finner sted utenforliggende påvirkning og derved uriktig tjenesteutøvelse.

At det treffes uriktige offentlige vedtak som følge av korrupsjon, er i seg selv meget uheldig. Men også for det tilfellet at tjenestemannen ikke yter gjengjeld i form av en uriktig tjenestehandling, gjør han seg sårbar for press ved å motta en bestikkelse. Og under enhver omstendighet vil mottagelse av bestikkelser bli oppfattet av allmennheten dit hen at uriktige tjenestehandlinger finner sted. Dette er i seg selv ødeleggende for folks *tillit* til forvaltningens upartiskhet og integritet. Et vesentlig hensyn ved kriminalisering av korrupsjon er hensynet til allmennhetens tillit til den offentlige virksomhet i alle dets former. En slik tillit er en forutsetning for et stabilt demokrati. Forbud mot så vel aktiv som passiv korrupsjon i offentlig sektor kan begrunnes i hensynet til å opprettholde en velfungerende offentlig administrasjon.”

- (23) I den foreliggende sak er det følgelig et helt sentralt moment at det dreier seg om korrupsjon forøvd av og overfor en offentlig tjenestemann.
- (24) På grunn av de tungtveiende offentlige hensyn vil størrelsen på den økonomiske fordelingen ikke uten videre være avgjørende, men beløpet vil telle med i en totalvurdering. A straffes for korrupsjon av rundt 160 000 kroner, for brødrene B og C er beløpet minst 100 000 kroner. Beløpene er av en slik størrelse at også de bør tillegges vekt ved straffutmålingen.
- (25) Det er i liten grad påvist at korrupsjonshandlingene har ført til skade, men dette er da heller ikke et krav etter loven – *risikoen* for skade er derimot et viktig moment. Det kan derfor ikke utelukkende ses hen til at brødrene B og C ble presentert for kravet om betaling etter at A allerede hadde behandlet en rekke saker for dem. Betalingen gjorde A sårbar for press i senere saker. At en offentlig tjenestemann i X kommune viste seg å være korrupt, var dessuten egnet til å ødelegge folks tillit til forvaltningens upartiskhet og integritet. Det er i seg selv svært alvorlig.
- (26) Ved fastsettelsen av straffen for A må det vektlegges at han hadde hatt korrupsjonsforsett over lang tid. Lagmannsretten var overbevist om at han over tid utarbeidet listen over ”oppdrag” for brødrene B og C for å kunne bruke den for å oppnå personlige fordeler. Korrupsjonen i tiltalens post III fant sted i forbindelse med byggesaker i perioden 2004 til 2006. A var følgelig korrupt i store deler av sin tid som saksbehandler i kommunen. Det er også av betydning at A er domfelt for to tilfeller av korrupsjon – ett grovt og ett simpelt.

- (27) For C og B fremtrer korrupsjonshandlingen som langt mer situasjonsbetinget og tilfeldig, og deres forsett strakk seg ikke på tilsvarende måte over tid. De dømmes for ett forhold hver og for et lavere beløp enn A.
- (28) Jeg finner på denne bakgrunn at straffen for A – før fradrag for eventuelle formildende momenter – bør være fengsel i omtrent ett år og tre måneder eller noe over. For C og B er det tilsvarende utgangspunkt rundt åtte måneder.
- (29) Det har gått syv år siden korrupsjonshandlingene i tiltalens post I, jf. post II ble begått. Den simple korrupsjonen i tiltalens post III ble avsluttet ett til to år senere. Den lange saksbehandlingstiden skyldes at de straffbare forhold først ble avdekket i november 2008 – som en følge av etterforskning av andre mulige korrupsjonsforhold, som senere ble henlagt. Lagmannsretten har lagt til grunn at etterforskningen og iretteføringen av saken hele tiden har hatt nødvendig fremdrift, med den reservasjon at det gikk nesten syv måneder mellom lagmannsrettens henvisningsbeslutning og ankeforhandlingen, uten at det kan lastes noen av de tiltalte. Lagmannsretten har ved straffutmålingen sett hen til tiden som har gått siden forbrytelsene fant sted og til forsinkelsen etter at ankene ble henvist til ankeforhandling.
- (30) Etter mitt syn kan det lange tidsforløpet bare i begrenset grad tillegges vekt i saker som dette når det ikke har vært noe å utsette på fremdriften i saken. Korrupsjon er vanskelige å avdekke. I den foreliggende sak var for eksempel korrupsjonshandlingen innbakt i et prisavslag etter en reklamasjon. – Det bør gis et mindre fradrag for forsinkelsen i lagmannsretten.
- (31) Personlig belastning for den domfelte og hans familie kan ikke tillegges vekt ved domfellelse for korrupsjon.
- (32) Jeg har på denne bakgrunnen vurdert om straffen for A bør skjerpes til fengsel i ett år og tre måneder. Tatt i betraktning at aktor ikke har lagt ned påstand om skjerpet straff, har jeg imidlertid under betydelig tvil kommet til at straffen bør bli stående. Straffen for C og B anser jeg passe streng. Ikke for noen av de tre finner jeg grunnlag for å idømme deldom.
- (33) Ankene blir etter dette å forkaste.
- (34) Jeg stemmer for denne

D O M :

Ankene forkastes.

- (35) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (36) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (37) Dommer **Bruzelius:** Likeså.
- (38) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (39) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Ankene forkastes.

Riktig utskrift bekrefte: